

EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 20.12.2024
COM(2024) 594 final

2024/0329 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS

**Euroopa Liidu ja Gruusia vahelise viisade väljastamise lihtsustamise lepingu
kohaldamise osalise peatamise kohta**

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Euroopa Liidu ja Gruusia vaheline viisade väljastamise lihtsustamise leping (edaspidi „viisalihtsustusleping“)¹ jõustus 1. märtsil 2011. Viisalihtsustuslepingu eesmärk on lihtsustada vastastikkuse põhimõtte alusel liidu ja Gruusia kodanikele selliste viisade väljastamist, mis annavad neile õiguse kavandatud viibimiseks riigis kuni 90 päeva 180päevase ajavahemiku jooksul. Viisalihtsustuslepingu preambulis on toonitatud soovi soodustada viisade väljastamise vastastikkuse lihtsustamise teel Euroopa Liidu ja Gruusia vahelist suhtlemist kui majandus-, humanitaar-, kultuuri-, teadus- ja muude suhete tähtsat eeltingimust.

Viisalihtsustuslepingu artikli 14 lõikes 5 on sätestatud: „Kumbki lepinguosaline võib käesoleva lepingu täitmise peatada täielikult või osaliselt avaliku korra, riigi julgeoleku või rahva tervise kaitse huvides. Peatamisotsusest tuleb teisele lepinguosalisele teatada hiljemalt 48 tundi enne selle jõustumist. Käesoleva lepingu kohaldamise peatanud lepinguosaline teatab viivitamata teisele lepinguosalisele sellest, kui käesoleva lepingu peatamise aluseks olnud põhjus enam ei kehti.“

Viisalihtsustuslepingu preambulis on kinnitatud kavatsust kehtestada pikemas perspektiivis Gruusia ja liidu kodanikele viisavaba reisimise kord, eeldusel et täidetud on hästi juhitud ja turvalise liikuvuse tingimused. Selle põhjal alustati 2012. aasta juunis ELi ja Gruusia vahelist viisanõude kaotamise dialoogi. 2013. aasta veebruaris esitas Euroopa Komisjon Gruusia valitsusele viisanõude kaotamise tegevuskava. Viisanõude kaotamise tegevuskavas oli neli teemarihma: dokumentide turvalisus, sealhulgas biomeetria (I teemarihm), integreeritud piirihaldus, rände haldamine ja varjupaigaküsimused (II teemarihm), avalik kord ja julgeolek (III teemarihm) ning välissuhted ja põhiõigused (IV teemarihm). Tegevuskavas on sätestatud iga nelja tehniliselt olulisi küsimusi sisaldava teemarihma täpsed kriteeriumid eesmärgiga võtta vastu poliitiline, institutsiooniline ja õigusraamistik (1. etapp) ning tagada selle tulemuslik ja jätkusuutlik rakendamine (2. etapp).

Alates ELi ja Gruusia vahelise viisanõude kaotamise dialoogi alustamisest on komisjon võtnud vastu ning esitanud Euroopa Parlamendile ja nõukogule neli aruannet² Gruusia edusammude kohta viisanõude kaotamise tegevuskava esimese ja teise etapi nelja teemarihma raames kindlaksmääratud kriteeriumite täitmisel. 18. detsembril 2015 vastuvõetud viimases, neljandas eduaruandes leidis komisjon, et Gruusia on teinud nõutavaid edusamme ja viinud ellu kõik vajalikud reformid ülejäänud kriteeriumite tulemusliku ja jätkusuutliku saavutamise tagamiseks. Seda hinnangut arvesse võttes esitas komisjon 9. märtsil 2016 ettepaneku Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse kohta, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 539/2001, et vabastada Gruusia kodanikud viisanõudest. Ettepanek võeti vastu ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 1. märtsi 2017. aasta määrusega (EL) 2017/372³ viidi Gruusia määruse (EÜ) nr 539/2001⁴ I lisast kõnealuse määruse II lissasse.

¹ ELT L 52, 25.2.2011, lk 34.

² COM(2013) 808 final, COM(2014) 681 final, COM(2015) 199 final, COM(2015) 684 final.

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 1. märtsi 2017. aasta määrus (EL) 2017/372, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 539/2001, milles loetletakse kolmandad riigid, kelle kodanikel peab välispiiride ületamisel olema viisa, ja need kolmandad riigid, kelle kodanikud on sellest nõudest vabastatud (Gruusia) (ELT L 61, 8.3.2017, lk 7–8).

Seega vabastati kõik Gruusia kodanikud, kes kasutavad biomeetrilist passi, mis on välja antud vastavalt Rahvusvahelise Tsiviillennunduse Organisatsiooni (ICAO) nõuetele, liikmesriikide välispiiride ületamisel viisanõudest sellise viibimise puhul, mis ei ületa 90 päeva mis tahes 180päevase ajavahemiku jooksul.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. novembri 2018. aasta määruse (EL) 2018/1806⁵ (millega asendati määrus (EÜ) nr 539/2001) artikli 8 lõike 4 kohaselt on komisjon jälginud, kas Gruusia jätkab viisanõudest vabastamise tingimuste täitmist, ning esitanud oma iga-aastases viisanõudest vabastamise ajutise peatamise korra raames esitatavas aruandes asjakohase hinnangu ja soovitusel.

Vastavalt viisanõudest vabastamise ajutise peatamise korra raames esitatavale seitsmendale komisjoni aruandele⁶ võttis Gruusia 2024. aastal vastu õigusaktid, mille rakendamisega kahjustatakse inimõigusi ja põhivabadusi. See puudutab 2024. aasta mais vastu võetud välismõju läbipaistvuse seadust ning 2024. aasta septembris vastu võetud pereväärtusi ja alaealiste kaitset käsitlevat õigusaktide paketti. Välismõju läbipaistvuse seadus võeti vastu hoolimata Veneetsia komisjoni kriitilisest arvamusest⁷ ja ELi korduvatest üleskutsetest see seadus kehtetuks tunnistada. Seadus kahjustab ühinemis- ja sõnavabadust, õigust eraelu puutumatusele ja õigust osaleda avalikus elus ega järgi diskrimineerimise keeldu. Valikulise ja meelevaldse kohaldamise ohtu suurendavad keerukad aruandlusnõuded ning justiitsministeeriumile antud ulatuslikud volitused kodanikuühiskonna ja meediaorganisatsioonide kontrollimisel.

Euroopa Ülemkogu rõhutas oma 27. juuni 2024. aasta järeldustes, et seadus kujutab endast tagasiminekut vähemalt kolme meetme puhul üheksast (desinformatsioon, polarisatsioon ning põhiõigused ja kodanikuühiskonna organisatsioonide kaasamine), mis on sätestatud komisjoni soovitusel kandidaatriigi staatuse saamiseks. Euroopa Ülemkogu jõudis järeldusele, et Gruusia ametivõimude tegevussuund seab ohtu Gruusia liikumise ELi suunas ja *de facto* peatab ühinemisprotsessi.

Pereväärtuste ja alaealiste kaitse seadus ning olemasolevate seaduste kaheksateist muudatust võeti vastu ilma eelnevate avalike konsultatsioonide ning Euroopa ja rahvusvahelistele standarditele vastavuse põhjaliku analüüsita. Kõnealune õigusaktide pakett, mis allkirjastati 3. oktoobril, kahjustab Gruusia inimeste põhiõigusi ning tugevdab häbimärgistamist ja diskrimineerimist. Seadusandliku tegevuse ja homofobia vaenukõne jätkuva leviku tulemusena kogevad lesbid, geid, biseksuaalid, trans- ja intersoolised ning *queer*-inimesed (LGBTIQ-inimesed) Gruusias üha lisanduvat vaenulikkust ja häbimärgistamist.

Gruusia inimõiguste strateegia rakendamise 2024.–2026. aasta tegevuskava võeti vastu pärast piiratud konsultatsiooniprotsessi ning see ei sisalda LGBTIQ-inimesi ja eraelu puutumatuse kaitset käsitlevaid sätteid. Usu- ja veendumusvabadust on tegevuskavas käsitletud vaid osaliselt. Strateegilises raamistikus on veel olulisi puudujääke vähemuste õiguste kaitse ja

⁴ Nõukogu 15. märtsi 2001. aasta määrus (EÜ) nr 539/2001, milles loetletakse kolmandad riigid, kelle kodanikel peab välispiiride ületamisel olema viisa, ja need kolmandad riigid, kelle kodanikud on sellest nõudest vabastatud (EÜT L 81, 21.3.2001, lk 1–7).

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. novembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1806, milles loetletakse kolmandad riigid, kelle kodanikel peab välispiiride ületamisel olema viisa, ja need kolmandad riigid, kelle kodanikud on sellest nõudest vabastatud (kodifitseeritud tekst) (ELT L 303, 28.11.2018, lk 39).

⁶ COM(2024) 571 final.

⁷ Veneetsia komisjoni 21. mai 2024. aasta kiireloomuline arvamus välismõju läbipaistvuse seaduse kohta.

vähemuste esindatuse vallas. Need puudujäägid tuleb kõrvaldada. Tegevuskava rakendamine ei ole veel alanud ja rakendamise järelevalvekorra üksikasjad ei ole selgelt paigas.

Euroopa Ülemkogu 17. oktoobri 2024. aasta järel dustes kinnitati taas, et Gruusia ühinemisprotsess on peatatud, ning kutsuti Gruusia ametivõime üles kavandama demokraatlikke, laialdasi ja kestlikke reforme kooskõlas Euroopa integratsiooni aluspõhimõtetega.

Euroopa Komisjon järel das ELi laienemist käsitleva 30. oktoobri 2024. aasta teatise⁸ antud hinnangus, et Gruusia ei ole teinud märkimisväärsed edusamme 2023. aasta laienemisteatise sätetatud üheksa meetme rakendamisel, ning märkis, et kohtusüsteemi ja põhiõiguste, sealhulgas väljendusvabaduse puhul võib täheldada tagasiminekut.

Pärast seda, kui Gruusia ametivõimud olid 28. novembril teatanud, et nad ei kavatse taotleda ELiga ühinemisläbirääkimiste alustamist enne 2028. aastat (järgmiste parlamendivalimiste aasta) ning keelduvad selle ajani kõigist eelarvetoetustest, puhkesid paljudes Gruusia linnades massimeeleavaldused. Arvukates raportites, sealhulgas Gruusia ombudsmani raportites, osutatakse, et ametivõimud on kasutanud tahtlikult ebaproportsionaalset jõudu ja vägivaldseid meetodeid ning meelevaldseid vahistamisi, mis võivad endast kujutada piinamist ja muid väärkohtlemise vorme. Raportite kohaselt kasutasid ametivõimud meeleavalduste mahasurumiseks jõhkrat vägivalda, vahistasid inimesi meelevaldselt ning väärkohtlesid meeleavaldajaid, poliitikuid ja ajakirjanikke. Seni ei ole ühtegi politseiametnikku ega mitteametliku vägivaldse rühmituse liiget nende tegude eest vastutusele võetud.

1. detsembri 2024. aasta avalduses mõistsid kõrge esindaja/asepresident ning laienemisvolinik rahumeelsete meeleavalduste mahasurumise hukka. Samuti kutsusid Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni inimõiguste ülemvolinik ja Euroopa Nõukogu Gruusia ametivõime üles järgima rahvusvahelisi inimõiguste standardeid. Oma avaldustes meenutasid nad riikide kohustust toetada rahumeelse kogunemise õigust võimaldavat keskkonda, ilma et osalejaid diskrimineeritaks, ning et jõu kasutamine julgeolekutöötajate poolt peab olema erand ning vastama seaduslikkuse, vajalikkuse, proportsionaalsuse, ettevaatuse ja mittediskrimineerimise põhimõttele.

Seetõttu on Gruusia ametivõimude võetud meetmed vastuolus ELi väärtustega ning kahjustavad ELi ja Gruusia häid suhteid.

Viisanõudest vabastamise ajutise peatamise korra raames esitatavas seitsmendas komisjoni aruandes on välja toodud meetmed, mille Gruusia peab kiiresti võtma, et lahendada probleemid, millele komisjon on tähelepanu juhtinud, ja märgitud, et käimas on arutelud peatamiskorra võimaliku aktiveerimise üle teatavatesse kategooriatesse kuuluvate isikute suhtes.

Selleks et kaitsta liikmesriikides ja liidus avalikku korda, on asjakohane ja proportsionaalne, et liikmesriigid nõuavad viisat Euroopa Liitu reisivatelt Gruusia kodanikelt, kes kasutavad kehtivat diplomaatilist passi, sest need kodanikud esindavad huve, mis on vastuolus huvidega, mis algselt ajendasid liitu viisalihtsustuslepingut sõlmima.

Seda silmas pidades on komisjon seisukohal, et kõige asjakohasem ja proportsionaalsem meede on peatada viisalihtsustuslepingu mõningate selliste artiklite kohaldamine, millega on

⁸ COM(2024) 690 final.

ette nähtud lihtsustused teatavatesse kategooriatesse kuuluvatele viisataotlejatele, ilma et praeguses etapis aktiveeritaks määruse (EL) 2018/1806 artiklis 8 sätestatud peatamiskord.

Viisalihtsustuslepingu asjaomaste sätete kohaldamine tuleks peatada järgmistesse kategooriatesse kuuluvate isikute suhtes:

- Gruusia ametlike delegatsioonide liikmed, kes osalevad Gruusiale esitatud ametliku kutse alusel ametlikel kohtumistel, nõupidamistel, läbirääkimistel ja ametlikes vahetusprogrammides või üritustel, mida korraldavad valitsustevahelised organisatsioonid mõne liikmesriigi territooriumil;
- Gruusia kesk- ja piirkondlike valitsuste ja parlamentide liikmed ning põhiseadus- ja ülemkohtu liikmed;
- Gruusia kodanikud, kes kasutavad Gruusia välja antud kehtivat diplomaatilist passi.

Seetõttu tuleks ainult nendesse kategooriatesse kuuluvate taotlejate suhtes peatada järgmiste viisalihtsustuslepingu sätete kohaldamine: artikli 4 („Reisi eesmärgi tõendavad dokumendid“) lõike 1 punkt b, artikli 5 („Mitmekordsete viisade väljastamine“) lõike 1 punktid b ja c, lõike 2 punkt a ning lõike 3, artikli 6 („Viisataotluste menetlemise tasu“) lõike 1 ja lõike 3 punktid c ja f, artikkel 7 („Viisataotluste menetlemise kestus“) ja artikli 10 („Diplomaatilised passid“) lõike 1.

Kui nõukogu otsus jõustub, lõpeb kõnealuste sätetega ette nähtud erinormide kohaldamine. Leping muude artiklite kohaldamist ei peatata.

Kuna Gruusia on kantud määruse (EL) 2018/1806 II lisasse ja seetõttu on kõik Gruusia kodanikud ELi teisele õigusakti kohaselt vabastatud viisanõudest, peaksid viisalihtsustuslepingu kohaldamise osaliseks peatamiseks kaasnema sellega meetmed, mida liikmesriigid võtavad kõnealuse määruse artikli 6 lõike 1 punkti a kohaselt.

Määruse (EL) 2018/1806 artikli 6 lõike 1 punktis a on sätestatud, et liikmesriigid võivad viisanõudest vabastamisest näha ette erandeid diplomaatilise, teenistus-/ameti- ja eripassi kasutajatele. Seetõttu peaksid liikmesriigid võtma siis, kui nõukogu otsus on jõustunud, kooskõlas lojaalse koostöö põhimõttega oma siseriiklikus õiguskorras vajalikud meetmed, millega kehtestatakse Gruusia välja antud diplomaatiliste, teenistus-/ameti- ja eripasside kasutajatele viisanõue, ning teavitama määruse (EL) 2018/1806 artikli 12 lõike 1 kohaselt nendest meetmetest teisi liikmesriike ja komisjoni. Komisjon avaldab suunised, milles kutsutakse liikmesriike üles kõnealuseid meetmeid jõustama.

Kui liikmesriigid on võtnud meetmed vastavalt määruse (EL) 2018/1806 artikli 6 lõike 1 punktile a, kohaldatakse nimetatud isikute suhtes Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta määruse (EÜ) nr 810/2009 (millega kehtestatakse ühenduse viisaeeskiri (viisaeeskiri))⁹ üldnorme.

Käesoleval otsusel ei ole negatiivset mõju inimestevahelistele kontaktidele, sest Gruusia kodanikud, kellel on tavaline pass, on endiselt viisanõudest vabastatud, kui nad reisivad ELi lühiajalise viibimise eesmärgil.

⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta määrus (EÜ) nr 810/2009, millega kehtestatakse ühenduse viisaeeskiri (viisaeeskiri) (ELT L 243, 15.9.2009, lk 1).

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega**

Ettepanek on kooskõlas määrusega (EL) 2018/1806, mille kohaselt on Gruusia kantud nende riikide loetellu, mille kodanikud on viisanõudest vabastatud, kuid millega lubatakse liikmesriikidel näha diplomaatilise, teenistus-/ameti- ja eripassi kasutajatele ette erandeid sellest vabastusest, ning täiendab seda määrust.

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

Käesolev algatus on kooskõlas ELi välissuhetega (sealhulgas inimõiguste ja põhivabadustega seotud kaalutlustega) ja ELi laienemispoliitikaga, mis puudutab viisanõudest vabastatud kolmandaid riike, kellel on ühinemiseväljavaateid.

Käesolev algatus on kooskõlas ELi rände-, piirihaldus- ja julgeolekupoliitikaga, sest selle eesmärk on tegeleda julgeoleku- ja ebaseadusliku rände riskidega Schengeni alal.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

- **Õiguslik alus**

Käesoleva ettepaneku menetlusõiguslik alus on Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping“) artikli 218 lõige 9. Materiaalõiguslik alus on ELi toimimise lepingu artikli 77 lõike 2 punkt a.

ELi toimimise lepingu artikli 218 lõike 9 kohase otsuse materiaaloõiguslik alus sõltub eelkõige selle kavandatava akti eesmärgist ja sisust, mida liidu nimel võetav seisukoht puudutab. Kavandatud akti peamine eesmärk ja sisu on seotud viisalihtsustuslepingu teatavate sätete kohaldamise osalise peatamisega ning kuuluvad seetõttu ühise viisapoliitika kohaldamisalasse.

Seepärast on esildatud otsuse materiaaloõiguslik alus ELi toimimise lepingu artikli 77 lõige 2.

- **Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)**

Ei kohaldata

- **Proportsionaalsus**

Käesolev ettepanek ei lähe vajalikust kaugemale, et saavutada nimetatud eesmärk, nimelt peatada ELi ja selle liikmesriikide kohustus anda Gruusia ametnikele ja Gruusia välja antud diplomaatiliste passide kasutajatele teatavaid soodustusi ning lubada liikmesriikidel kasutada võimalust taastada Gruusia välja antud diplomaatiliste passide kasutajatele viisanõue.

- **Vahendi valik**

Käesoleva ettepaneku eesmärgi on võimalik saavutada üksnes aktiga, millega peatatakse viisalihtsustuslepingu kohaldamine. Seetõttu on vaja vastu võtta nõukogu otsus, millega peatatakse viisalihtsustuslepingu kohaldamine.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Praegu kehtivate õigusaktide järelhindamine või toimivuse kontroll**

Ei kohaldata

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

Poliitika- ja julgeolekukomitees ning välisasjade nõukogus on korduvalt arutatud Gruusia demokraatia nõrgenemist, sealhulgas välismõju läbipaistvuse seaduse vastuvõtmist 2024. aasta mais ning pereväärtusi ja alaealiste kaitset käsitleva õigusaktide paketi vastuvõtmist 2024. aasta septembris, samuti parlamendivalimiste korraldamist 2024. aasta oktoobris ja meeleavalduste vägivaldset mahasurumist 2024. aasta detsembris. 16. detsembril 2024 vahetati välisasjade nõukogus arvamusi ELi reaktsiooni kohta hiljutistele sündmustele Gruusias, sealhulgas valitsuse teadaandele, mille kohaselt ta ei kavatse taotleda ühinemisläbirääkimiste alustamist enne 2028. aastat, sellele järgnenud massimeeleavaldustele ning sagenevatele vägivallaaktidele meeleavaldajate, meedia ja poliitilise opositsiooni vastu. Kõrge esindaja rõhutas, et EL on vähendanud poliitilisi kontakte ja abi, millest saavad otsest kasu Gruusia ametivõimud, ning teatas, et on lepitud kokku kutsuda komisjoni üles esitama ettepanekut, millega taastatakse Gruusia diplomaatiliste passide kasutajatele viisanõue.

- **Ekspertiirvamuste kogumine ja kasutamine**

Ei kohaldata

- **Mõjuhindang**

Ei kohaldata

- **Õigusnormide toimivus ja lihtsustamine**

Ei kohaldata

- **Põhiõigused**

Käesolev ettepanek ei kahjusta põhiõiguste kaitset Euroopa Liidus.

4. MÕJU EELARVELE

Käesolev ettepanek ei mõjuta eelarvet.

5. MUU TEAVE

- **Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord**

Aluslepingute kohaselt peab komisjon tagama, et liidu nimel esitatakse viisalihtsustuslepingu artikli 14 lõikes 5 ette nähtud teade, et väljendada tema nõusolekut viisalihtsustuslepingu kohaldamise osalise peatamisega.

- **Selgitavad dokumendid (direktiivide puhul)**

Ei kohaldata

- **Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus**

Ettepaneku artiklis 1 sätestatakse, et tuleks peatada lepingu mõningate selliste sätete kohaldamine, millega nähakse lühiajalise viisa taotlemisel ette viisasoodustused teatavatesse kategooriatesse kuuluvatele Gruusia kodanikele, nimelt Gruusia ametlike delegatsioonide liikmetele, ametiülesandeid täitvatele Gruusia kesk- ja piirkondlike valitsuste ja parlamentide ning põhiseadus- ja ülemkohtu liikmetele ning Gruusia kodanikele, kes kasutavad kehtivat diplomaatilist passi. Kõnealused sätted käsitlevad järgmist: artikli 4 („Reisi eesmärki tõendavad dokumendid“) lõike 1 punkti b, artikli 5 („Mitmekordsete viisade väljastamine“) lõike 1 punkte b ja c, lõike 2 punkti a ning lõiget 3, artikli 6 („Viisataotluste menetlemise

tasu“) lõiget 1 ja lõike 3 punkte c ja f, artiklit 7 („Viisataotluste menetlemise kestus“) ja artikli 10 („Diplomaatilised passid“) lõiget 1.

Kui ettepanek on vastu võetud, võtab komisjon vastu suunised käesoleva otsuse rakendamiseks ja nende täiendavate meetmete kohta, mida liikmesriigid peaksid vastavalt määruse (EL) 2018/1806 artikli 6 lõike 1 punktile a võtma.

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS

Euroopa Liidu ja Gruusia vahelise viisade väljastamise lihtsustamise lepingu kohaldamise osalise peatamise kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 77 lõike 2 punkti a ja artikli 218 lõiget 9,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

- (1) Euroopa Liidu ja Gruusia vaheline viisade väljastamise lihtsustamise leping (edaspidi „viisalihtsustusleping“) jõustus 1. märtsil 2011.
- (2) Viisalihtsustuslepingu eesmärk on lihtsustada vastastikkuse põhimõtte alusel liidu ja Gruusia kodanikele selliste viisade väljastamist, mis annavad neile õiguse kavandatud viibimiseks riigis kuni 90 päeva 180päevase ajavahemiku jooksul. Viisalihtsustusleping aitab edendada inimestevahelisi kontakte ja väärtuste, sealhulgas inimõiguste ja ELi demokraatlike põhimõtete jagamist.
- (3) Viisalihtsustuslepingu artikli 14 lõike 5 kohaselt võib kumbki lepinguosaline lepingu täitmise täielikult või osaliselt peatada avaliku korra, riigi julgeoleku või rahvatervise kaitse huvides. Peatamisotsusest tuleb teisele lepinguosalisele teatada hiljemalt 48 tundi enne selle jõustumist. Viisalihtsustuslepingu täitmise peatanud lepinguosaline teatab viivitamata teisele lepinguosalisele, kui lepingu peatamise aluseks olnud põhjused enam ei kehti.
- (4) 2024. aastal võttis Gruusia vastu välismõju läbipaistvuse seaduse ning pereväärtusi ja alaealiste kaitset käsitleva õigusaktide paketi. Nende õigusaktidega kahjustatakse Gruusia inimeste põhiõigusi, sealhulgas ühinemis- ja sõnavabadust, õigust eraelu puutumatuslele ja õigust osaleda avalikus elus, ning suurendatakse häbimärgistamist ja diskrimineerimist.
- (5) Euroopa Ülemkogu rõhutas oma 27. juuni 2024. aasta järeldustes, et välismõju läbipaistvuse seadus kujutab endast tagasiminekut meetmete puhul, mis on sätestatud komisjoni soovitusel kandidaatriigi staatuse saamiseks, ja kutsus Gruusia ametivõime üles selgitama oma kavatsusi ja muutma tegevussuunda, mis seab ohtu Gruusia liikumise ELiga ühinemise suunas ja viib *de facto* ühinemisprotsessi peatamiseni. Oma 17. oktoobri 2024. aasta järeldustes kinnitas Euroopa Ülemkogu taas, et selline tegevussuund seab ohtu Gruusia liikumise Euroopa suunas ja *de facto* peatab ühinemisprotsessi, ning kutsus Gruusiat üles võtma vastu demokraatlikke, ulatuslikke ja kestlikke reforme kooskõlas Euroopa integratsiooni aluspõhimõtetega.
- (6) 28. novembril 2024 teatasid Gruusia ametivõimud, et nad ei kavatse taotleda Euroopa Liiduga ühinemisläbirääkimiste alustamist enne 2028. aastat. See teade põhjustas paljudes Gruusia linnades massimeeleavaldused, millele Gruusia ametivõimud

vastasid ebaproportsionaalse jõu ja vägivaldsete meetoditega, samuti meelevaldsete vahistamiste ning meelevaldajate, poliitikute ja ajakirjanike väärkohtlemisega.

- (7) Gruusia võetud meetmed rikuvad viisalihtsustuslepingu sõlmimise aluspõhimõtteid ning on vastuolus liidu ja selle liikmesriikide huvidega. Eelkõige ohustatakse nende meetmetega inimõigusi ja demokraatlikke põhimõtteid ning seetõttu on need vastuolus liidu väärtustega ning takistavad liidu ja Gruusia majandus-, humanitaar-, kultuuri-, teadus- ja muude suhete stabiilset arengut.
- (8) Seda arvesse võttes on viisanõudest vabastamise ajutise peatamise korra raames esitatavas seitsmendas komisjoni aruandes¹⁰ välja toodud meetmed, mille Gruusia peab kiiresti võtma, et lahendada probleemid, millele komisjon on tähelepanu juhtinud, ja märgitud, et käimas on arutelud peatamiskorra aktiveerimise üle teatavatesse kategooriatesse kuuluvate isikute suhtes.
- (9) Selleks et kaitsta liikmesriikides ja liidus avalikku korda, on asjakohane ja proportsionaalne, et liikmesriigid nõuavad viisat Euroopa Liitu reisivatelt Gruusia kodanikelt, kes kasutavad kehtivat diplomaatilist passi, sest kõnealused kodanikud esindavad huve, mis on vastuolus huvidega, mis algselt ajendasid liitu viisalihtsustuslepingut sõlmima. Seetõttu tuleks peatada viisalihtsustuslepingu mõningate selliste sätete kohaldamine, millega nähakse ette erandid Gruusia kodanikele, kes kasutavad kehtivat diplomaatilist passi, ning viisasoodustused lühiajalise viisa taotlemisel teatavatesse kategooriatesse kuuluvatele Gruusia kodanikele, nimelt Gruusia ametlike delegatsioonide liikmetele, ametiülesandeid täitvatele Gruusia kesk- ja piirkondlike valitsuste ja parlamentide ning põhiseadus- ja ülemkohtu liikmetele.
- (10) Käesolev otsus kujutab endast nende Schengeni *acquis*' sätete edasiarendamist, milles Iirimaa ei osale vastavalt nõukogu otsusele 2002/192/EÜ;¹¹ seetõttu ei osale Iirimaa käesoleva otsuse vastuvõtmisel, see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldata.
- (11) Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokolli nr 22 (Taani seisukoha kohta) artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale Taani käesoleva otsuse vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldata.
- (12) Võttes arvesse olukorra tõsidust Gruusias, peaks käesoleva otsus jõustuma võimalikult kiiresti,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Peatatakse Euroopa Liidu ja Gruusia vahelise viisade väljastamise lihtsustamise lepingu järgmiste sätete kohaldamine:

- (a) artikli 4 lõike 1 punkt b seoses Gruusia ametlike delegatsioonide liikmetega, kes peavad osalema Gruusiale esitatud ametliku kutse alusel ametlikel kohtumistel, nõupidamistel, läbirääkimistel või ametlikes vahetusprogrammides või üritustel, mida korraldavad valitsustevahelised organisatsioonid liikmesriikide territooriumil;

¹⁰ COM(2024) 571 final.

¹¹ Nõukogu 28. veebruari 2002. aasta otsus 2002/192/EÜ Iirimaa taotluse kohta osaleda teatavates Schengeni *acquis*' sätetes (EÜT L 64, 7.3.2002, lk 20, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2002/192/oj>).

- (b) artikli 5 lõike 1 punkt b seoses Gruusia kesk- ja piirkondliku valitsuse liikmete ning Gruusia põhiseadus- ja ülemkohtu liikmetega;
- (c) artikli 5 lõike 1 punkt c seoses Gruusia ametlike delegatsioonide alaliste liikmetega, kes osalevad Gruusiale esitatud ametliku kutse alusel regulaarselt kohtumistel, nõupidamistel, läbirääkimistel ja vahetusprogrammides või üritustel, mida korraldavad valitsustevahelised organisatsioonid liikmesriikide territooriumil;
- (d) artikli 5 lõike 2 punkt a seoses Gruusia ametlike delegatsioonide liikmetega, kes osalevad esitatud ametlike kutsete alusel korrapäraselt kohtumistel, nõupidamistel, läbirääkimistel ja vahetusprogrammides või üritustel, mida korraldavad valitsustevahelised organisatsioonid liikmesriikide territooriumil;
- (e) artikli 5 lõige 3 seoses artikli 5 lõike 2 punktis a osutatud kategooriatega;
- (f) artikli 6 lõike 3 punktid c ja f seoses Gruusia kesk- ja piirkondliku valitsuse liikmete ning põhiseadus- ja ülemkohtu liikmetega ning ametlike delegatsioonide liikmetega, kes osalevad Gruusiale esitatud ametliku kutse alusel kohtumistel, nõupidamistel, läbirääkimistel, vahetusprogrammides või üritustel, mida korraldavad valitsustevahelised organisatsioonid liikmesriikide territooriumil;
- (g) artikli 10 lõige 1 seoses Gruusia kodanikega, kellel on Gruusia välja antud kehtiv diplomaatiline pass;
- (h) artikli 6 lõige 1 seoses artikli 6 lõike 3 punktides c ja f ning artikli 10 lõikes 1 osutatud kategooriatesse kuuluvate kodanike ja isikute viisataotluste menetlemise tasuga;
- (i) artikkel 7 seoses artikli 6 lõike 3 punktides c ja f ning artikli 10 lõikes 1 osutatud kategooriatesse kuuluvate kodanikega.

Artikkel 2

Käesolev otsus jõustub teisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Brüssel,

*Nõukogu nimel
eesistuja*